

20. 12. 2022 Večer

Stran/Termin: 8

Naslov: Kjer dediščina sreča prihodnost

Naklada: 16.328,00

Avtor: Matic Majcen

Površina/Trajanje: 1.197,60

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: MREŽA RUK, DDT LAB, KIBLA2LAB, HEKA, KIBLIX

20. FESTIVAL KIBLIX

Kjer dediščina sreča prihodnost

Obiskali smo KIBLIX, festival umetnosti, tehnologije in znanosti, na katerem umetnice in umetniki ponujajo včasih temnejše, včasih pa bolj optimistične vizije prihodnosti

Matic Majcen

Ko obiskovalka ali obiskovalec te dni vstopi v prostore Kibla Portala v drugem nastropju stavbe v Valvasorjevi 40 v Mariboru, ga nemudoma z vseh strani obda zlovešče vzdušje, podobno kakšnemu znanstvenofantastičnemu filmu. Nekje iz ozadja se po prostoru razteza mogočen, razvlečen ton, ki bi lahko izhajal iz kakšnega tibetanskega obreda ali kar grozljivke, na to podlago pa se oglašajo nenavadni zvonovi, ki s svojim neritmičnim zaporedjem dajejo vtis, kot da oznanjajo sodni dan. Takšna fikcijska atmosfera pa pravzaprav že intuitivno veliko pove o tem, kaj nam letos predstavlja festival umetnosti, tehnologije in znanosti KIBLIX, ki bo potekal še do konca koledarskega leta.

Letošnji festival sicer spremlja povsem nepričakovano zmes slavlja in žalovanja. To nevladno organizacijo je namreč letos pretresla mnogo prezgodnja smrt soustanoviteljice Aleksandre Kostič, ki je še vedno podpisana kot sokuratorica letošnje edicije festivala. Po drugi strani pa dogodek letos slavi že 20. obletnico, pri čemer prostore Kibla Portala naseljujejo deseto leto zapored. S tem pa se obletnice še ne končajo. "Pomembno je poudariti tudi to, da je bila v stavbi, v kateri smo, nekoč prva mariborska tekstilna tovarna, ki so jo odprli leta 1922, torej natanko pred 100 leti," nam pove vodja Kible in sokurator festivala KIBLIX Peter Tomaž Dobri-la. "Mislim celo, da so jo odprli ravno 14. decembra."

Umetniško udejstvovanje v obliki festivala, kakršen je KIBLIX, se tako poskuša postaviti kot dostojen naslednik nekdanje industrijske tradicije, ki pa hkrati skrbi tudi za ohranjanje spomina na mogočno dediščino. Najlepši simbol tega je prostor sam, saj so denimo tla v celoti ohranjena

takšna, kakršna so bila v času ustanovitve tekstilne tovarne. "V teh desetih letih smo tu izpeljali vsaj 30 razstav, številne dogodke, festivale, s čimer smo dokazali, da znamo skrbeti za kulturno in industrijsko dediščino. Mislim, da bi bilo potrebno ta prostor zaščititi kot kulturno dediščino oziroma kulturni spomenik," meni Dobri-la.

Ustvarjalnost je delo ljubezni

Festival KIBLIX se tudi letos utrjuje kot prostor, kjer si roko podajata tradicija in prihodnost, izumirajoče in vzhajajoče, lokalno in globalno. Prav zasluga Aleksandre Kostič je bila, da so v prostorih

Kible Portala priložnost začeli dobivati raznoliki ustvarjalci, predvsem tisti mladi. "Povabljeni umetnice in umetniki prihajajo iz različnih medijev in dejavnosti, gre pa za neke vrste predstavitev vsega tega, kar smo v tem obdobju ustvarjali," nam festival predstavi Dobri-la. Letošnji KIBLIX predstavlja umetniško produkcijo, ki je nastajala v covidnem obdobju vse od leta 2019, in sicer v treh centrih, ki sestavljajo mrežo RUK: mariborski KIBLA2LAB, trboveljski DDTlab in koprski HEKA.

"Omeniti je potrebno, da smo vsi trije laboratoriji komplementarni in nadgrajujemo drug drugega. Kibla denimo predvsem dela z različnimi oblikami resničnosti – navidezno,

obogateno, razširjeno –, Delavski dom Trbovlje se ukvarja z robotiko in zaznavanjem, z rabo miselnih procesov, možganskih valov, medtem ko se pri HEKA v Kopru ukvarjajo s 360-stopinjskim zvokom, a tudi z reciklažo, ko iz naravnih materialov izdelujejo 100-odstotno obnovljive uporabne predmete."

Ta prostor bi bilo treba zaščititi kot kulturno dediščino oziroma kulturni spomenik

Festival KIBLIX pa ima tudi mednarodno razsežnost. "V projekt RUK je bilo vključenih tudi 12 rezidentov in rezidentk iz Koreje, Češke, Anglije, ZDA itd., od tega smo štiri gostili v Mariboru. Tudi ta dela so vključena v tokratno razstavo, saj smo želeli projekt preko teh sodelovanj prikazati kot mednarodnega. Rezultati teh rezidenc, enomesečnega dela z nami, so predstavljeni na letošnjem festivalu."

"Dokazali smo, da znamo skrbeti za kulturno in industrijsko dediščino." Kurator festivala Peter Tomaž Dobrila

Foto: Matic MAJČEN

Ogromna črna kocka skupine Laibach nas obda s srhljivim bobnenjem in tresenjem.

Foto: Matic MAJCEN

V sklopu projekta Nevidno mesto skenirajo in predstavljajo skrite in pozabljene kotičke Maribora. Foto: Matic MAJČEN

20. edicija festivala **KIBLIX** poteka pod geslom Ljubezen in mir. "Edicijo sem poimenoval Ljubezen in mir, ker se mi zdi, da je po vseh družbeno-političnih-medijskih norijah, ki se zadnje leta odvijajo, pomembno izpostavljati takšen narativ," izbiro utemeljuje Dobrila. "V zadnjih letih so se nekateri očitno odločili, da nas bodo manipulirali v neko smer in mislim, da je to potrebno presekati. Namesto gesla 'Bolezen in vojna' imamo mi torej 'Ljubezen in mir'. Konec koncev je tudi ustvarjalnost delo ljubezni."

Od nanografitov do nevidnega Maribora

Osrednje mesto na razstavi zavzema kopica projekcij in zaslonov, na katerih nam privlačne animacije predstavljajo zelo natančno skenirane arhitekturne prostore. "Gre za pilotni projekt Nevidno mesto, v sklopu katerega smo poskušali dokumentirati in skenirati vse zapostavljene in skrite kotičke v mestu, pa naj gre za Rotovški, Slomškov in Glavni trg ali pa za tunel pod Piramido, kleti v mestu in tezenske rove. Rotovški trg smo denimo povsem samoiniciativno skenirali pred obnovo

in s tem bomo mestu lahko dali načrt, kako je trg izgledal pred spremembo. V načrtu imamo, da bi skenirali vse kulturne in naravne znamenitosti v Mariboru, da bi jih na ta način lahko mesto hranilo v svojem arhivu kot dokumentacijo. S tem pa seveda lahko proizvajamo tudi določene vsebine, kot denimo na tej razstavi, kjer so ti skeni umetniško obdelani."

V načrtu imamo, da bi skenirali vse kulturne in naravne znamenitosti v Mariboru, da bi jih na ta način lahko mesto hranilo v svojem arhivu

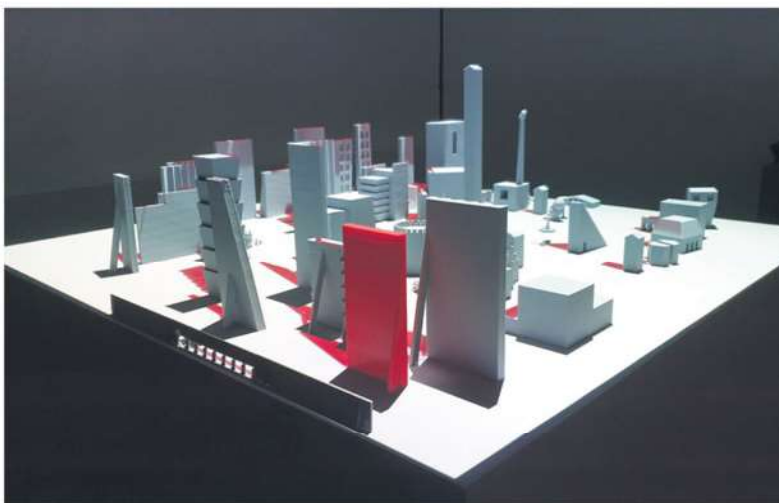
Vmesne prostore med temi projekcijami pa v Kibla Portalu naseljuje kopica inštalacij domačih in tujih umetnic in umetnikov, ki se med sabo tudi močno razlikujejo. Impresivna je denimo ogromna črna kocka skupine Laibach, ki te, če se ji približaš, obda s srhljivim bob-

nenjem in tresenjem. Ogledati si je mogoče dva primera nanografitov, ekstremno majhnih grafitov, ki jih je potrebno pogledati s projekcijo ali pod mikroskopom. Primerke tega sta k razstavi prispevala **Miha Erjavec** in **Brad Downey**. Potem so na eni izmed miz predstavljene praktični izdelki (krožniki, kuhinjski pribor, kozarci), ki so jih v koprskem laboratoriju **HEKA** izdelali iz škampovih repkov, lupin školjk in posušene morske trave, s 100-odstotno razgradljivostjo pa dajejo slutiti, da gre za vpogled v prihodnost pri uporabi vsakdanjih predmetov.

Nekatere druge postavitve imajo bolj umetniški pridih. Instalacija Temperaton kolektiva **BridA (Tom Kerševan, Sendi Mango, Jurij Pavlica)** se sprva zdi kot običajna namizna predstavitev fiktivnega mesta, dokler si ne nadanemo VR očal in se začnemo v virtualnem okolju igrati z virom svetlobe, s čimer mesto vsakič zasije v drugačnem vzdušju. V inštalaciji Manjšine (2021) je **Alice Daeun Kim**, rezidentka iz Južne Koreje, s pomočjo umetne inteligence vizualizirala dve algi in gobo, ki so v njeni državi uvrščene na seznam ogroženih vrst. Spet drugje pa je v postavitvi **Stekleno nebo (2022)** slovenski intermedijski umetnik **Marko Batista** postavil miniaturo foucaultovsko nadzorovanega urbanega okolja, v katerim je povezal zvočne efekte s kinetičnimi posegi.

Biorazgradljivi predmeti, izdelek laboratorija HEKA iz Kopra Foto: Matic MAJČEN

Gre za razmislek, ne za apologijo tehnologije

Kurator Peter Tomaž Dobrila se ob koncu ogleda razstave strinja, da vseh predstavljenih del pri zamišljanju prihodnosti ni mogoče zreducirati zgolj na distopično ali utopično plat. "Tukaj niti ni toliko distopij. Realni svet je vseeno bližje kot virtualni, a se mi slednji vseeno zdi neka nujna ali neizbežna realnost, ki obstaja, tudi zaradi tehnologije, ki nas obkroža." Dobrila pravi, da imajo nekateri nedavni dogodki v zvezi s to tehnologijo, denimo tisti, povezani s podjetjem Meta, vseeno bistveno bolj srhljivo razsežnost, ki nas ne pelje nujno v lepšo prihodnost. Po drugi strani pa imajo tovrstne tehnologije tudi ogromno potenciala na zelo praktičnih področjih. "Denimo v medicini, pri učenju pilotov, pri vožnji, tudi

V postavitvi kolektiva BridA se v virtualnem okolju igramo z osvetlitvijo in s tem spreminjamo vzdušje v mestu.

Foto: Matic MAJČEN

v umetnosti." Vendar pa dogodki, kot je festival KIBLIX, niso zgolj znanilci neizbežne prihodnosti, temveč nam morajo, kot pravi Dobrila, ponuditi tudi izhodišča za razmišljanje o tej tehnologiji in predvsem, kam nas vse to pelje kot družbo. "To je tudi najbolj diskutabilno pri takšnih dogodkih, ker izpostavlja zabavne in umetniške plati te tehnologije. Tehnologije se je treba zavedati, treba jo je tudi znati uporabljati. Ne bi pa želel biti apologet tehnologije same po sebi."

20. edicija festivala KIBLIX v prostorih Kibla Portala bo na ogled do 30. decembra, vstop je brezplačen.